

רבא ללמוד מדברי רבי טרפון ורבי עקיבא במשנתנו (וכן אמר עולא בשבת עא:). אולם לדעת ר' יוסי (להלן), אשם צריך ידיעה בתחילה (ע' רמב"ן ובעה"מ בשבת עא: ובמפרשים האחרונים שם וכאן). הרמב"ם (שגגות ט,י) פסק שאשם צריך ידיעה בשעת הקרבתו. ויש פוסקים שאין הידיעה מעכבת (מאירי שבת עא:).

דף כג

לו. שתי חתיכות לפניו –

- א. אחת של חולין ואחת של קדשים.
  - ב. אחת של התר ואחת של חלב.
  - ג. אחת של קדשים ואחת של חלב.
  - ד. אחת של חלב-חולין ואחת של חלב-קודש.
  - ה. אחת של חלב ואחת של חלב-גותר.
- מה הדין כשאכל אחת מהם ואינו יודע איזו אכל; חזר ואכל את השניה; אכל אדם אחר את השניה.
- א. חתיכת חולין וחתיכת קדשים; –
אכל אחת מהן – פטור. ור' עקיבא מחייב אשם תלוי.
אכל את השניה – מביא אשם ודאי.
אכל אדם אחר את השניה; לדברי ר' עקיבא, כל אחד מהם מביא אשם תלוי. רבי שמעון אומר: שניהם מביאים אשם [–ודאי] אחד ומתנים שיעלה לשם מי שמעל. ר' יוסי אומר: אין שנים מביאים אשם אחד [אלא שניהם פטורים לגמרי – לחכמים, או מביאים אשם תלוי – לרע"ק].

ב. חתיכת חולין וחתיכת חלב; –

- אכל אחת מהן – מביא אשם תלוי.
אכל את השניה – מביא חטאת.
אכל אחר את השניה – כל אחד מהם מביא אשם תלוי (ר' יוסי). ולדעת הסוברים (לעיל יז-יח) שצריך 'חתיכה משתי חתיכות' בשעת מעשה – השני פטור מאשם תלוי. רבי שמעון אומר: שניהם מביאים חטאת אחת ומתנים.

א. יש מי שחידש שלר"ש, מלבד החטאת מביא כל אחד מהם אשם תלוי (עפ"י ברכת מרדכי ח"א א,יט. וביסס הדברים על פי רש"י. ואולם המפרשים על אתר כתבו לפרש דברי רש"י בענין אחר. ע' הגהות בן אריה; ערו"ב; חדושי הגר"ס).

ב. היתה חתיכה אחת התר ואחת חלב-קודש, ואכל אחת מהן – לרע"ק מביא שני אשמות תלויים (ע' לעיל יח ורמב"ם שגגות ח,ו). אכל את השניה – מביא חטאת ואשם. אכל אדם אחר את השניה – כל אחד מהם מביא אשם תלוי. ולרע"ק שני אשמות תלויים. ולר"ש מביאים חטאת ואשם בהתנאה (כ"ג).

ג. חתיכת חלב וחתיכת קודש; –

אכל אחת מהן – מביא אשם תלוי.

לכאורה היה נראה שלדעת ר' יהודה אליבא דר' יהושע (לעיל יט:) אין מביא אשם תלוי כיון שחטא בודאי. ואולם הרמב"ם הביא הלכה זו הגם שפוסק כר' יהודה (ע' שפת אמת).

אכל את השניה – מביא חטאת (חלב) ואשם (מעילות).

אכל אחר את השניה – כל אחד מהם מביא אשם תלוי (רבי יוסי. ולכאורה נראה למ"ד בעינן חתיכה משתי חתיכות משום 'מצוות' או משום שאפשר לברר איסורו, הכי נמי השני פטור מאשם תלוי). רבי שמעון אומר: שניהם מביאים חטאת אחת ואשם אחד.

ד. חתיכת חלב-חולין וחתיכת חלב-קודש; –

אכל אחת מהן – מביא חטאת. ולרע"ק מביא גם אשם תלוי.

אכל את השניה (בהעלמה נפרדת) – מביא שתי חטאות ואשם. [מלבד לדעת התנא הסובר אין איסור חל על איסור אפילו בקדשים, אינו מביא אשם אלא בוולדות המוקדשין למ"ד בהויתן הן קדושים, שאו איסורי חלב ומעילה חלים בבת אחת].

אכל אחר את השניה – כל אחד מביא חטאת. ולר' עקיבא, כל אחד מהם מביא גם אשם תלוי (ר' יוסי). ר' שמעון אומר: שניהם מביאים אשם [ודאי] אחד ומתנים [מלבד חטאת לכל אחד, כאמור].

ה. חתיכת חלב וחתיכת חלב-גותר –

אכל אחת מהן – מביא חטאת ואשם תלוי. ואם יש בגותר שוה פרוטה – מביא אף אשם תלוי משום ספק מעילה, לר' עקיבא.

אכל את השניה (בהעלמה נפרדת) – מביא שלש חטאות. ואם יש בו שוה פרוטה – מביא גם אשם מעילות. אכל אחר את השניה – כל אחד מהם מביא חטאת ואשם תלוי (ר' יוסי. ואם יש בו שוה פרוטה – כל אחד מביא אשם תלוי נוסף, לרע"ק). ר' שמעון אומר: זה מביא חטאת וזה מביא חטאת ושניהם מביאים חטאת אחת. ולדעת תנא אחר, שיטת ר' שמעון היא שאין איסור חל על איסור אף בקדשים הלכך פטור משום גותר.

א. בכלן הלכה כר' יוסי.

ב. יש מי שכתב שלדעת ר' שמעון שמביאים חטאת או אשם בשותפות, מעיקר הדין מועיל כשכל אחד מהם מביא אשם תלוי, והרי בשהלך זה למזרח וזה למערב על כרחם לנהוג כן, אלא שהתיר ר' שמעון להביא קרבן אחד בין שניהם, ואולי גם ראוי לעשות כן, אך אין זה עיקר החיוב (עפ"י הדושים ובאורים ב,ג).

לז. האם איסור חל על איסור בקדשים?

אמרו בגמרא שלדעת סתם משנתנו, אפילו ר' שמעון הסובר בחולין 'אין איסור חל על איסור' [ואפילו איסור חמור על קל אינו חל, ואפילו ב'כולל' וב'מוסיף'], מודה בקדשים שאיסור חל על איסור כגון איסור אכילת קודש בטומאה או איסור אכילת גותר או פיגול, חלים על איסור 'חלב' (אשר לה' – לרבות אימורין / חלב – שגם עליהם חל איסור 'טומאה'). וכן רבי הסובר בעלמא אין איסור קל חל על איסור חמור, מודה בקדשים שחל, כגון איסור מעילה (מיתה, לדברי רבי) חל על חלבי קדשים קלים (כרת).

יש מי שכתב שאף בקדשים לא גילה הכתוב שאיסור חל על איסור אלא ב'כולל' או 'מוסיף' [כגון מעילה שמוסיף על איסור חלב לאיסור בהנאה, או איסור טומאת הגוף שחל על אימורים כי כולל את הקדשים המותרים] (עפ"י ערוך לגר). ויש מי שחלק על כך (ע' 'חדושי הגר' ח על הש"ס).

ויש מי שצידיד שאין זה כלל לכל מקום אלא רק במה שמצינו שריבה אותו הכתוב (ע' חזו"א לקוטים עמ' 342 סק"ז. ואולם בסק"ז כתב לחזור מזה).

יש תנא הסובר בדעת ר' שמעון שאין איסור חל על איסור אפילו בקדשים, ולדעתו אין פיגול בעולין (= אימורים) ואין נותר בעולין, וכמו כן לא נתרבה חיוב משום טומאה באימורים או בבשר עולה (עפ"י רש"י כאן ותוס' זבחים מה; ירושלמי פסחים ט,ד). מלבד כאשר חלים שני האיסורים בבת אחת.

פרק ששי; דפים כג – כד

לח. המביא אשם תלוי או ודאי, ונודע לו שלא חטא / שחטא – מה הדין באופנים דלהלן?

א. נודע לו קודם שחיטה.

ב. נודע לאחר שחיטה.

ג. נודע לאחר זריקת הדם על המזבח.

א. המביא אשם תלוי ונודע לו קודם שחיטה שחטא או נודע שלא חטא; לדברי רבי מאיר הריהו חולין גמורים ויצא וירעה בעדר, לפי שאינו מקדישו אלא כשהוא מסופק. וחכמים אומרים: ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבת עולה [– לקיץ המזבח. והנסכים באים משל ציבור], שמתוך שלבו נוקפו גומר ומקדישו. רבי אליעזר אומר: ייקרב, שאם אינו בא על חטא זה בא על חטא אחר. אמר רב ששת: מודה ר' מאיר במפריש שני אשמות לאחריית ונתכפר באחד מהם – השני ירעה עד שיסתאב ויפלו דמיו לדמי עולה (והוא הדין כשלא נתכפר, ונודע לו שחטא או שלא חטא. עפ"י תוס'. וע' מ"מ פסוה"מ ד, כא ושפ"א בדעת הרמב"ם), מפני שגילה דעתו שלבו נוקפו בכך שהפריש שניהם מעבר לחיובו. אמר רב יהודה אמר רב: מודים חכמים באשם תלוי שחוייב עפ"י עדים והוזמו – שיצא וירעה בעדר, כיון שאין לבו נוקפו לפי שממתין להזמתם. וכן דעת רבי אלעזר. ואילו רבה (רבא) ורבי יוחנן חולקים וסוברים שגם באופן זה ירעה עד שיסתאב ויפלו דמיו לנדבה [ואינו דומה למנחת קנאות שאם הוזמו העדים יוצאת לחולין, כי שם אינה באה אלא לברר עוון אבל אשם תלוי שלכפרה בא, מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדישו].

א. מרש"י משמע שמדובר שמכיר בשקרם ולכך אין לבו נוקפו (וכן פירש החת"ס, שאומר ברי שלא חטאתי). ויש תמהים על פירוש זה (רעק"א ועוד). ובשפת אמת פירש אפילו אינו יודע שהם משקרם, אין לבו נוקפו כל כך (וע' גם בהגהות הרד"ל; חדושים ובאורים ז,ד-ה; אמרי דב).

ב. הלכה כחכמים ורבי יוחנן ורבה, שבכל אופן ירעה עד שיסתאב (רמב"ם הל' פסוה"מ ד, יט).

אשם ודאי שנודע לו שלא חטא – הכל מודים שיצא וירעה בעדר, שהקדש טעות הוא. [ואולם לדעת בית שמאי הקדש טעות הוי הקדש].

ב. נודע לו לאחר שחיטה –

באשם תלוי – יישפך הדם (בין לר' מאיר בין לחכמים. תוס') והבשר ישרף [כדין קדשים פסולים]. כן שנו במשנה בדעת תנא קמא.

ר' אלעזר פירש המשנה ב'תברא', ולדבריו ישנו תנא הסובר שהבשר ייקבר, שחולין הנשחטים בעזרה דינם בקבורה (וזה רק לדעת ר"מ, אך לחכמים שסוברים לא יצא לחולין – אין מחלוקת שדינו בשריפה).